СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LVI. Ч. 89. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 17-го КВІТНЯ 1948.

No. 89. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, APRIL 17, 1948. VOL. LVI.

ТРИ ЦЕНТИ в Зл. Д. Америки; ПЯТЬ ЦЕНТІВ Закордоном. Тел. „Свободи": BErgen { 4-0237 4-0807 — Тел. У. Н Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS in the United States; FIVE CENTS Elsewhere

ПАЛАТА ПРИЗНАЛА ФОНДИ НА ПОБУДОВУ 70 ПОВІТРЯНИХ ГРУП

Вашинґтон, 15 квітня. — Палата репрезентантів 115 голосами без ніякого спротиву ухвалила призначити $2,376,000,000 на побудову повітряної фльоти. Крім цього додатково ухвалила ще $882,000,000, хоч цього не домагався уряд. Разом ухвалено тільки грошей, щоб за них можна було побудувати 70 повітряних одиниць. У цій справі палата репрезентантів пішла проти ради секретаріяту оборони департаменту стейту, а навіть і президента, які дораджували побудувати менше повітряних боєвих груп, а зате зрівноважити інші ділянки краєвої оборони. У цій справі перемогла думка секретаря повітряної сили, В. Стюарта Саймингтона, який різниться в поглядах на оборону тим, що вважає повітряну потугу за головну силу проти нападу ворога. Перед голосуванням почулися голоси конгресменів: „Це приневолить Сталіна ,щоб він пристанув, поглянув і прислухався!"

ВИШКІЛ АРМІЇ ДЛЯ ОБОРОНИ АЛАСКИ

Вашинґтон. — Зкомбінований вишкіл сухопутної армії і повітряної сили буде переведений в Аласці наступного літа, як це оприлюднює команда армії. Досі там нема постійної сухопутної армії. Команда армії утримує там 7,000 для допомоги при праці 9,000 летунів. На підставі плянів гарнізон в Аласці мав би бути збільшений до 15,000 війська.

ВІЙСЬКОВА РАКЕТА ЛЕТИТЬ 78 МИЛЬ ВГОРУ

Вашинґтон. — Команда маринарки оприлюднює новий досвід з випущенням ракети, званої Аеробі (повітряна бджола), яка летить 78 миль вгору, а її жене плинне топливо. Досвід переведено на площі вправ Вайт Сендс, у стейті Ню Мексику. Команда маринарки хоче провірити, яка є магнетична сила в горішній стратосфері. Це потрібно знати для будови стрілен, які дадуться керувати з землі.

РЕДАКТОРИ ХОЧУТЬ БІЛЬШЕ ІНФОРМАЦІЙ ПРО ЗАТІЇ МОСКВИ

Вашинґтон. — Комітет Редакторів Товариських Газет звернувся до уряду з проханням оприлюднювати більше інформацій для поборювання пропаганди, яка йде з Москви. Вони предявляють, щоб пресові агенції Асошіейтед Прес і Юнайтед Прес подавали департаментові стейту більше своїх новинок про затії Москви, як довго триває теперішня кріза. Досі згадані агенції не хотіли робити цього добровільно. Комітет твердить, що редактори мають відповідальність перед публикою й тому повинні самі бути добре поінформовані.

ВІДКРИТО ЗМОВУ ДЛЯ ПАЧКУВАННЯ ЧУЖИНЦІВ З КУБИ

Вашинґтон. — Департамент справедливости оприлюднив, що відкрито рінґ, який займався пачкуванням чужинців літаками з остр. Куби на летунський майдан в Тетерборо, у стейті Ню Джерзі, під Ню Йорком. Докищо арештовано пілота і 10 нових імігрантів, якими є в більшій частині китайці, хоч є між ними й європейці. Арештований пілот називається Вилйем Морфі, який мав на Флориді спільника, Франка Горняка, головного інспектора прибережної патролі Злучених Держав. За пачкування платили імігранти пересічно по $1,500 від особи.

ПРЕЗИДЕНТ ПРО ЗНАЧЕННЯ БАЛЬКОНУ В БІЛОМУ ДОМІ

Вашинґтон. — Підчас пресової конференції запитали репортери президента Трумана, чи його впертність при будові нового бальконy має яке політичне значення. Він відповів, що він не легко дасться застрашити ні в приватному житті ні в політиці. Балькон, сказав він, є згідний з вимогами естетики, хоч критика йшла в протилежному напрямку. Він має намір уживати бальконy теж і в будучності, навіть, коли покінчить теперішню каденцію на становищі президента. Зрештою, сказав президент, він уже давно заповів свою перемогу при найближчих виборах.

ЛУЇС ДІСТАНЕ ПРИСУД У ПОНЕДІЛОК

Вашинґтон. — Федеральний суддя Т. Алан Ґолдсборо, вислухавши кінцевої промови федерального прокуратора, який обвинуватив голову майнерської юнії Джона Л. Луїса в легковаженні суду, звернувся до оборони за аргументами. Адвокат Луїса обмежився лише до загальної заяви, що уряд не доказав вини Луїсові. Після того суддя заповів, що оприлюднить присуд у понеділок 19 квітня і покінчив процес.

НОВИЙ ВІТАМІН ПРОТИ АНЕМІЇ ЗНАЙДЕНО В ПЕЧІНЦІ

Ню Йорк. — Під час пресової конференції в готелю Рузвелт виявив д-р Рандолф Вест з університету Колумбія, що саме викінчено довголітні старання для відкриття тайного ліку анемії (недокровности), який находиться в звіринній печінці. Цей лік названо вітаміном Ві-12 і він є 1,000 раз успішніший ніж відповідна доза самої печінки, яку звичайно приписують недокровним людям. Ще не придумано відповідної форми, в якій вітамін пішов би на продаж і праця над тим потриває ще якийсь час.

СЕНАТ РАДИТЬ НАД ҐАВАЯМИ ЯК СТЕЙТОМ

Вашинґтон. — Підкомісія прилюдних земель сенату почала підготову законопроєкту за признання прав стейту для Ґавайських островів. Голова повної комісії, сен. Гю Ботлер з Небраски, виявив, що проти билу наспіло до комісії багато листів, одначе, коли почалося переслухання перед підкомісією, ніхто не явився до складення свідоцтва. Так як тепер стоїть справа, не можна збагнути, чи бил буде передискутований ще в теперішній сесії конґресу.

В конґресі провірюють звідомлення про підготовку до заговору в Боґоті

Вашинґтон, 15. квітня. — У підкомісії видатків екзекутиви в палаті послів прослідковують тайні звіти американської розвідчої служби в справі комуністичної революти в Боґоті, столиці Кольомбії, з дня 9. квітня. Адмірал Р. Г. Гиленкотер, директор Центральної Розвідчої Агенції звідомив, що ще 2. січня склали комуністи в Кольомбії пляни для розбиття Міжамериканської Конференції, яка була заповіджена на 30. березня. Звідомлення про комуністичні пляни передавав послідовно адмірал департаментові стейту аж до 25. березня, одначе секретар стейту Маршал не брав їх поважно і збував приперченими замітками. Вбивство провідника Ліберальної партії в Кольомбії, д-ра Хорхи Е. Ґайтана, було випливом приватної пімсти. Вбивник, Хозе Сієра, стрілив до Ґайтана, як до адвоката, який в судовім процесі недопустив до засуду чоловіка, що вбив його стрийка. Комуністи, як каже адмірал, хотіли розбити Міжамериканську Конференцію і обвинуватити за те Ліберальну партію. Коли ж їм трапилася нагода використати смерть Ґайтана, вони зробили це так основно, як би все наперед передбачували. Адмірал Гиленкотер твердить, що комуністи готові тесаме зробити в Ню Йорку, в Шікаґу чи в Сан Франсиско, коли ніхто їм наперед не перешкодить. Ще 10. березня він дістав звідомлення, що комуністи в Боґоті дістали зброю зза кордону, щоб доконати державного перевороту в Кольомбії.

На допомогу для відбудови Боґоти Експортова-Імпортовий Банк Злучених Держав признав Кольомбійському урядові позичку у висоті $10,000,000. З Боґоти наспіли вісті, що там починають уже приходити харчі з рільничих околиць. Місто починає очищувати вулиці зо звалищ і відновляти будинки. Кольомбійська Федерація Праці видала доручення покінчити генеральний страйк. Провідники Ліберальної партії відбули конференцію з удовою по Ґайтані, щоб вона згодилася на похорон замордованого чоловіка, коли уряд дасть запоруку, що випустить арештованих ліберальних і комуністичних провідників.

БРАЗИЛІЙСЬКИЙ АМБАСАДОР ПЕРЕНЕСЕНИЙ.

Вашинґтон. — Карльос Мартінс, бразилійський амбасадор у Вашинґтоні, попрощався з президентом Труманом перед своїм відїздом до Парижа, де він теж буде справувати уряд амбасадора. Він перебував у Вашинґтоні ще від 1938 р.

ПОСИЛЕННЯ АМЕРИКАНСЬКОЇ ФЛЬОТИ НА СЕРЕДЗЕМНОМУ МОРІ.

Вашинґтон. — Америка переведе найбільшу концентрацію своїх морських сил у мирні часи на Середземному морю з кінцем червня або з початком липня, як це оприлюднює команда маринарки. Там буде приміщених 30 воєнних кораблів загальної містоти 200,000 тон. В додатку до кораблів, які там тепер перебувають, поїде ще 13 нових.

ГЕН. КЛЕЙ ВИКИНУВ З НІМЕЧЧИНИ ДВІ МАДЯРСЬКІ МІСІЇ.

Франкфурт над Майном, Німеччина, 16. квітня. — Американський військовий ґубернатор в Німеччині, ген. Л. Д. Клей наказав сьогодні двом мадярським місіям в американській зоні Німеччини забратися звідтіль протягом найближчих 24 годин. Ген. Клей видав своє рішення в порозумінні з департаментом стейту. Причиною цего домагання є факт, що мадяри не дали задовольняючого вияснення і виправдання на три американські обвинувачення щодо мадярської поведінки у відношенні до американської репатріяційної комісії в Мадярщині.

СОВЄТИ ВИГНАЛИ АМЕРИКАНСЬКОГО КОРЕСПОНДЕНТА

Москва, 16. квітня. (АП). — Совєтськей уряд поставив вчора домагання кореспондентові Нейшинел Броудкестінґ Компані, Бритіш Ексчейндж Телеґраф і видавництва МекҐро Гілл в Ню Йорку, Робертові Маґідофові, щоби він в найшвидшому часі виїхав зі Совєтського Союзу, закидуючи йому шпигунство вкористь Америки. Рішення видано після публікації в урядових „Ізвестіях" листа бувшої секретарки Маґідофа, Сесилії Нелсон, в якому й виявляється здогадну „шпигунську акцію" Маґідофа. Сесилія Нелсон свого часу зреклася американського громадянства, бо її подобався совєтський режім. Американська амбасада рішучо заперечила всі закиди, що Маґідоф був шпигуном для американської амбасади, а сам Маґідоф заперечив теж всі обвинувачення Нелсон, які вона видвигнула нібито на підставі знайдених в його робітні листів. Маґідоф заявив, що протягом дво-трьох днів він виїде зі Совєтського Союзу.

Американські бомбардувальники над Берліном

ГЕН. КЛЕЙ ЗАРЯДИВ ДЕМОНСТРАЦІЮ ЛІТАЮЧИХ ФОРТЕЦЬ НАД СТОЛИЦЕЮ НІМЕЧЧИНИ.

Фюрстенфельдбрюк, Німеччина, 16. квітня. (АП). — Вчора на місцевий американський аеродром прилетіло 28 найважчих американських бомбардувальників В-29 в безпосередньому вправному леті з Америки. Негайно після їх приземнення, американський головнокомандуючий в Німеччині, ген. Л. Д. Клей, видав інструкцію, щоби ескадриля цих фортець перелетіла понад Берліном, який в останньому часі став найбільш запальним пунктом в непорозуміннях між Совєтами і західними союзниками. Офіціяльним вияснениям цего зарядження є бажання показати берлінцям „як виглядають ці великанські бомбардувальники". З трьох ескадриль цих повітряних велитнів дві вернуться опісля до Америки, а одна „на всякий випадок" залишиться в Европі.

„ЗАПЕРТІ ЗОНИ" В ЮГОСЛАВІЇ.

Білгород, Югославія, 16-го квітня. — Югославські большевицькі власті завернули вчора ввечорі американського консуля МекҐовена, що був в урядовій подорожі зі столиці Югославії в югославську Македонію. Консуля завернено від обложеної колючим дротом зони у віддалені 60 миль від грецького кордону. Йому вияснено, що з огляду на „інциденти", які трапляються в цих прикордонних околицях, вступ до них дозволяється тільки за окремим дозволом.

ЖИДИ ПЕРЕМОГЛИ В НАЙБІЛЬШІЙ ДОСІ БИТВІ З АРАБАМИ В ПАЛЕСТИНІ.

Єрусалим, 16. квітня. — Вчора в північній Палестині відбулася найбільша досі битва в історії жидівсько-арабської війни. В битві взяли участь біля 1,500 жидівських вояків з Гаґанаг з одного боку та відділи арабської „визвольної армії" з другого. Перемогли жиди, захопивши 10 малих місцевостей та здобувши 7 гармат. Битва тривала біля 30 годин. Араби, згідно з жидівським повідомленням, мали втратити 127 вояків.

БРИТАНІЯ І АМЕРИКА НЕ ПРИВ'ЯЗУЮТЬ ВАЖНОСТИ ДО 100 „СТАЛІНІВ" В БЕРЛІНІ.

Берлін, 16. квітня. — У зв'язку з вчорашнім повідомленням про концентрацію в околиці Берліна 100 найважчих совєтських танків типу „Сталін" та приїзду нових континґентів монгольських совєтських військ, речник британського управління сьогодні заявив, що цим справам не надається окремого значення та що зміни в совєтській залозі є виключно совєтською справою. Подібну заяву зложив теж американський представник, стверджуючи, що теж американська розвідка має відповідні повідомлення на цю тему. Тільки серед місцевого німецького населення швидко поширюються всілякі тривожні вістки.

ЖИДИ НЕ ПОГОДЖУЮТЬСЯ НА МІЖНАРОДНИЙ ПРОТЕКТОРАТ В ПАЛЕСТИНІ.

Лейк Соксес, Н. Й., 16. квітня. — Сьогодні в год. 11-тій перед полуднем тут починається надзвичайна сесія Загального Зібрання О.Д., що має знову розглянути справу Палестини та провірити своє попереднє рішення щодо її поділу. На порядку нарад буде американська пропозиція, щоби в Палестині встановими тимчасовий міжнародний військовий і політичний протекторат, який забезпечив би країні лад і мир після закінчення британського мандату з днем 15-го травня. Жидівська Агенція для Палестини вже заявила свою опозицію проти будьякого протекторату. Араби готові його прийняти з деякими застереженнями.

КОНВЕНЦІЯ ЕВРОПЕЙСЬКОЇ ГОСПОДАРСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

ПРОГОЛОШЕНО ТЕКСТ СТАТУТУ, УХВАЛЕНОГО ЗАСТУПНИКАМИ МІНІСТРІВ ЗАКОРДОННИХ СПРАВ

Париж, 16 квітня. Сьогодні міністри закордонних справ 16 західно-европейських держав підпишуть тут статут постійної господарської організації, завданням якої буде „поставити Европу на ноги" під господарським оглядом та при американській допомозі, згідно з ухваленим Конґресом Пляном Маршала. Проєкт статуту прийняли вчора заступники міністрів закордонних справ і він передбачує найширшу міжнародну господарську організацію, відому досі в історії. Всі країни спільно зобов'язуються докладати усіх зусиль і так використати американську допомогу і допомогти одна одній та розбудувати свої краєві господарства, щоби в майбутньому жодні кризи не потрясали самим існуванням народів. Статут з'ясовує цілі організації та встановлює її форми і засоби. Осідком Екзекутиви організації буде Париж. Церемонія підпису статуту відбудеться в палаці Квай д'Орсай. Промовлятимуть міністри Бідо і Бевин. До Парижа вже вчора приїхали міністри зак. справ Італії, Греції, Австрії, Голандії і Данії. Інших дожидається. Після підпису конвенція увійде в силу і Плян Маршала почнеться практично здійснювати.

ПРО-ІТАЛІЙСЬКА ДЕМОНСТРАЦІЯ В ТРІЄСТІ

Трієст, 16 квітня. Вчора тут за дозволом союзницького управління відбулася найбільша досі демонстрація про-італійського населення Трієсту, що домагалося вже не тільки повороту Трієсту до Італії, але теж Істрії та італійських міст, що їх признано Югославії мировим договором. Демонстрація, що перемінилася у величезну проти-комуністичну маніфестацію, продовжувалася ще в пізних вечірніх годинах.

ПАПА ПРОХАЄ ПРОЩЕННЯ ДЛЯ НІМЕЧЧИНИ

Берлін, 16 квітня. (АП) — Папа Пій XII. в листі до німецьких католиків потвердив вчора своє велике огірчення злочинами націстів під час війни, але рівночасно висловив думку, що це не повинно бути причиною пімсти над німцями під час миру. Папа є за тим, щоби світ простив німцям їх провини та допоміг їм у відбудові своєї країни.

БРИТАНІЯ ДОМАГАЄТЬСЯ ВІД СОВЄТІВ ВІДШКОДУВАННЯ ЗА ЛІТАКА

Лондон, 16 квітня. В Палаті Лордів вчора повідомлено, що уряд Великої Британії домагатиметься від Совєтів відшкодування за втрати, понесені в катастрофі британського транспортового літака, що його розбив совєтський боєвий літак над Берліном 5-го квітня та в якому згинуло 15 осіб. Тим самим Британія скидує вину за катастрофу на Совєтів, що потверджується теж совєтською відмовою від участи в доходженнях.

ДАЛЬШІ УСТУПКИ СОВЄТІВ В СПРАВІ АВСТРІЇ

Лондон, 16 квітня. Совєтський представник на конференції заступників міністрів закордонних справ, що підготовляють мировий договір з Австрією, поробив вчора дальші уступки, що зчерги зближили партнерів до остаточного успішного закінчення нарад. Совєти погодилися на те, щоби Австрії було вільно купувати закордоном деякий виряд для своєї армії. Досі вони обстоювали, щоби Австрія забезпечувала свою армію тільки зі своїх власних фабрик, які з черги будуть відповідно обмежені договором.

АМЕРИКАНСЬКИЙ АМБАСАДОР ЗАПОВІДАЄ ПОРАЗКУ ЧЕРВОНИХ В ІТАЛІЇ

Рим, 16 квітня. Американський амбасадор в Італії, Джеймс К. Дон, заповів, вчора поразку опанованого комуністами „народного фронту" в найближчих виборах в Італії. Амбасадор говорив з нагоди приїзду до Італії 600-ного корабля з американською допомогою. Він рівночасно виявив переконання, що Італія швидко вилікує понесені у війні рани та стане повновартісним і повноправним членом сім'ї вільних народів.

СПОМИНИ ЧОРЧИЛА

Ню Йорк, 16 квітня. Ню Йорк Таймс почав сьогодні друкувати сенсаційні спомини б. британського премієра і одного з найбільших державних мужів, яких записала будьколи історія, Винстона Чорчила. Цілість споминів під заголовком „Друга Світова Війна" мала б появитися в п'ятьох томах в піврічних інтервалах. Перший том називається „Надходяча буря" а його перша книжка, „Від Війни до Війни', охоплює період від 1919 до 1939 року.

ЧОРЧИЛ ВІДВІДАЄ СТОЛИЦЮ НОРВЕҐІЇ

Осльо, Норвеґія, 16 квітня. Вчора тут повідомлено, що в половині травня Норвеґію відвідає Винстон Чорчил. Він буде гостем норвежського короля та промовлятиме на університеті в Осльо, де йому буде вручений почесний диплом.

ВОЄННІ ПОГОЛОСКИ В ДАНІЇ

Копенгаґа, Данія, 16 квітня. Вчора в північній Данії нагло поширилася поголоска, що між Совєтським Союзом і Америкою вже почалася війна. Поголоска викликала справжню паніку в цій частині країни. Походження поголоски не можна було встановити, але вона є відзеркаленням настроїв, що панують в Европі.

АНҐЛІКАНСЬКА ЦЕРКВА І АТОМОВА БОМБА

Лондон, 16 квітня. Вчора тут появилося звідомлення окремої комісії анґліканської церкви ,в якому виправдується продукцію, магазинування і, частинно, навіть використання атомової бомби. Проте, у звідомленні, що називається „Церква і атом", засуджується використання атомової бомби в такий спосіб, що могло б зруйнувати не-військові цілі та жертвою якого могло б впасти цивільне населення.

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сіті і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
Число з понеділка (англійською частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582.

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346 JERSEY CITY 3 N. J.

МОЖЕ СТАТИСЯ І В АМЕРИЦІ

Ще не так давно було в Америці загальне переконання, що війна, яка повстала б в Европі чи Азії, це докотилась би до берегів американських країн. Нині вже думають американці інакше. Проте і тепер ще далеко до цього, щоб можна казати з певністю, що загал відчуває, що совєтська агресія та наступ комунізму в Европі чи Азії можуть одного дня проявитись у виді державних переворотів в одній чи другій американській країні, а згодом обхопити і цілу Америку. Навіть у делегатів, які зїхались в Боґоті на Міжамериканську Конференцію, не було на початку нарад такого переконання, що американським країнам загрожує комуністична небезпека в не меншій мірі, як вона загрожувала й далі загрожує Европі та Азії. Щойно революція в Кольомбії отворила їм очі й вони побачили небезпеку власними очима, каже у своїй кореспонденції з Боґоти Вилйєм Филип Симс, відомий політичний коментатор.

Можна припускати, що конференцію в Боґоті уплянована з розмислом на такий час, на який припадає „Пан-Американський День", який святкують кожного року в усіх американських республиках. Між тими, що це плянували, певно не було ні одного, щоб припускав, що на цей час прийдеться мати до діла в Кольомбії з революцією. Проте добре, що сталася така несподіванка. Вона краще усвідомила не тільки делегатів на Міжамериканську Конференцію, але й всіх американців щодо небезпеки, яка їм грозить збоку комуністичної інфільтрації. Тому що так сталось, треба тепер надіятись куди сильнішої проти-комуністичної акції в цілій Америці, а це добре. Теж добачено краще і руку Москви в підготовці державних переворотів в американських країнах. Тому не без рації пишуть, що треба завдячувати Сталінові, що наради Міжамериканської Конференції пішли скорим ходом, та що згідно звернено головну увагу в нарадах на небезпеку, якою є для Америки Кремль.

В Боґоті западуть тепер цілком певно рішення, які матимуть велике значення для справи дальшого відношення американських країн до Совєтів, як і до боротьби з комунізмом взагалі. Можна надіятись певних загострень, звернених проти комуністичних діянь, які дадуться відчути теж і в нашій країні. Комуністів зачинають уже зараховувати цілком виразно до такого елементу, який готовий в критичній хвилині зрадити свою країну і служити інтересам Москви. Таке розумування стає нині вже загальним. Так пише преса, так висказуються про комуністів державні чинники, високі державні урядовці, так говорять про комуністів в конгресі. Сам секретар стейту, ген. Маршал, був живим свідком подій в Боґоті. Там він переконався, якою великою небезпекою є нині комуністична агітація для кожної країни, яка дорожить своєю незалежністю і свободою. Боґота ясно вказала, що те, що сталося в Кольомбії. може статись теж і в Злучених Державах.

Найкраща прислуга

ПІДГОТОВКА ВЕЛИКОЇ КУЛЬТУРНОЇ ІМПРЕЗИ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ НЮЙОРСЬКОЇ МИТРОПОЛІЇ.

Вже приблизно три місяці триває інтензивна підготовка української молоді митрополітальної округи Ню Йорку до великої культурної імпрези, що має відбутися в цьому місті в неділю, дня 6-го червня, у великій залі Скул оф Фешин Дизайн при 24-тій вулиці. Імпреза цим разом в цілости присвячена Шевченкові та його ідеям. Програма складається з чотирьох цілком оригінальних частин: 1. Мандрівка до Сонця, сценічна картина з дитячих років Шевченка; 2. Шевченко у Репніних, інсценізація Н. Г. Русової; 3. Пророк України — сценічний фрагмент з участи і ролі Шевченка в Кирило - Методіївському Братстві та 4. Катерина — опера Аркаса до Шевченкової поеми тої ж назви. В усіх точках програми головну ролю мають пісні, частинно драматизовані декламації і сама театральна постановка. Перша і третя точки цілком оригінальні і спеціяльно для цеї імпрези приготовані. Друга точка, „Шевченко у Репніних" Н. Г. Русової, тільки що появилася і ще досі нігде не продукована. Вона настільки інтересна, що показує Шевченка в ролі і обставинах княжого товариства.

Імпрезу підготовляється на велику скалю, як це тільки наша американсько - українська молодь потрапить. В самій імпрезі візьме участь — сказати б — „все, що живе", іменно найкращі сили зпоміж нашої молоді нюйорської митрополітальної округи. Молодечий Хор під проводом проф. С. Марусевича, доповнений потрібними силами, перебрав „львину частину" цілої імпрези і він виконає теж оперу „Катерина", в якій наша молода безконкуренційна співачка Марія Поляняк-Лисогір виступить в ролі Катерини. Її партнером в ролі Андрія буде Євген Крук, тенор, що ще півтора року тому виспівував напевно не дуже веселих пісень в таборах українських скитальців в Німеччині. Душею цілої імпрези є Ольга Дмитрів, що організувала теж минулорічний Фестиваль Української Молоді, з оперою „Вечорниці", що вже тоді закріпило за цею молоддю славу безкурепційного звеличника української сценічної культури на американській землі.

Сьогодні ще завчасно ставити проґнози та давати оцінку імпрези. Теж не всі її подробиці нам відомі. Знаємо тільки, що підготовка до імпрези ведеться з найбільшою дбайливістю і увагою та що молодь вкладає в неї справді всю свою душу, не жаліючи часу, труду ані коштів.

На цьому конкретному прикладі хочеться звернути увагу на один факт, іменно, що того роду праця і виступи віддають найкращу прислугу українській справі поза межами поневоленої України. Вона єдина поза межами України може бути гідним рівнозначником того титанічного змагу за самовизначення, що його веде українська нація на своїй землі. Жартівливе твердження, що українці в Америці виспівують та витанцьовують Україну не позбавлене своєї деякої правди. Бо, хоча України не можна ані тільки витанцювати, ані тільки виспівати, то пропаганда української культури в широкому світі, виведення її на широку світову арену є закордоном найкращим доповненням тої боротьби, що ведеться на українській землі. Звук української пісні занесе відгомін української боротьби за права українського народу в найдальші закутини світу і в найбільш замкнені людські серця. Прояви української культури закордоном вияснять зміст української боротьби на рідній землі.

„Хто з вас в Шикаго чи Дітройті не хотів би мати за сусіда тої людини, що сьогодні виявляла тут свою незрівнану національну культуру?" — запитував високий представник американського військового управління на відкритті Тижня Української Культури в Німеччині. Чи не було б злочином проти людства і проти себе самого залишити на поталу большевизму нарід з такою високою культурою — зробить дальший висновок з цього хтось інший. Прояви української культури в широкому світі, головно в Америці, будуть найбільш вимовним виразником українських змагань та українських прав і рівночасно найбільш переконливим запереченням всіх брехнів, що їх поширюють про Україну та українські визвольні змагання всі вороги України. Культурною творчістю та культурними проявами найкраще пошириться правду про Україну та виправдається її боротьбу за ту правду.

Ми не знаємо, якими мотивами керувалась наша американсько - українська молодь, беручись за це діло. Але ми стверджуємо, що цим вона робить найкращу прислугу поневоленій вітчизні своїх батьків. Цим вона йде за голосом своєї крови і цим вона засвідчує правдивість твердження що серце, раз налите любов'ю до України, ввік не прохолоне, навіть в поколіннях. Американські українці мають в цьому повну причину пишатися своєю молоддю. Треба тільки висловити надію, що з активности американсько - української молоді нюйорської митрополітальної округи візьме собі приклад й молодь інших місцевостей. І не тільки молодь.

Голос України на чужині

ТИЖДЕНЬ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ В МЮНХЕНІ.

(Повітряною поштою до „Свободи").

Мюнхен, Німеччина, 7. квітня. (Ю. С.). — У хвилині, коли пишемо ці рядки, саме почався в Мюнхені Тиждень Української Культури, без сумніву, найбільша імпреза цього роду, на яку здобулися досі не тільки українські скитальці, але й взагалі мільйонова маса політичних втікачів із східної і центральної Европи, що під неславним ім'ям ДП перебуває тепер у Німеччині і Австрії.

Ця імпреза, що вимагала великого організаційного зусилля, вміння і завзяття — була переведена ініціятивою і заходами ЗУАДК у тісній співпраці з ЦПУЕ та об'єднаних в ньому культурно-громадських установ. Її організатори поставили собі за мету показати чужинцям деякі досягнення української культури, а у зв'язку з цим звернути увагу офіційних кол на долю 150,000 українських скитальців. Вже тепер, по першому дні великого українського свята в Німеччині, можна без зайвої скромности ствердити, що мети досягнено з надсподівано великим успіхом.

Програма свята.

Про програму Тижня Української Культури можна написати грубу книгу. Ми й не сумніваємося, що така книга буде написана сумлінним українським дослідником для того, щоб для нащадків зберегти пам'ять про велике українське свято в чужій не гостинній країні.

Тиждень Української Культури почався в 4. годині пополудні 5-го квітня ц. р. у Мюнхені відкриттям образотворчої виставки і виставки народнього мистецтва, що найшли собі приміщення в німецькому музеї „Нойе Замлюнг". Хор Володимира Божика відспівав дві пісні: святочний марш К. Стеценка і пісню кубанських козаків. Адв. Роман І. Смук, директор ЗУАДК на західну Европу, проф. д-р Іван Мірчук, — ректор Українського Вільного Університету в Мюнхені і Василь Мудрий — голова ЦПУЕ відкрили свято короткими промовами в українській, англійській і німецькій мовах.

(Тексти інауґураційної промови адв. Р. Смука і д-ра І. Мірчука в англійській мові будуть надруковані в цілости в „UKRAINIAN WEEKLY" з 19. квітня).

По вікритті Тижня Української Культури запрошені гості: американці, англійці, німці і українці, що вщерть заповнили шість не дуже великих заль німецького музею, почали оглядати експонати виставки. Виставка в німецькому музею складалась з двох частин: Образотворча виставка, у якій взяли участь 38 мистців із 188 експонатами: образами, графіками і різьбами, гідно репрезентувала високий художній рівень сучасного українського мистецтва на еміграції. Виставка народного мистецтва, кількісно невелика, проте з великим смаком влаштована, складалась з кількох відділів: вишивок, одягів, килимів, гуцульської різьби і чудової, єдиної у своєму роді збірки писанок. Ця частина вистави дала чужинцям ще раз вимовне свідчення про пребагату народню культуру українського народу.

Гості на відкритті імпрези.

На цьому місці ми хочемо подати список найвидатніших гостей, що своєю присутністю звеличали отворення українського свята. Це були: Меррей Д. Ван Вагонер, голова Військового Управління на Баварію, що репрезентував Головного Командувача Американських Збройних Сил, генерала Л. Клея; майор-генерал Гаррі Й. Коллінс — командуючий генерал на американську зону Австрії, що репрезентував теж Головного командувача Американської Армії в Австрії, лейтенант-генерала Дж. Кіса; полковник Севір Р. Таппер, командант „Мюніх Мілітері Поуст", полк. Джеррі М. Сейдж, заступник голови Відділу ДП при американській армії, що репрезентував генерала Гібнера, командуючого ЮКом і генерала Гарольда, директора Сівіл Афферс Дівіжен, п. Коркері, голова переселеного Відділу ПС ІРО (Препараторі Комішен оф Інтернешенел Рефюджі Організейшен) на американську зону, що репрезентував директора ПС ІРО на американську зону, пол. Б. Едвардс-а; п. І. Томлін Бейлей, американський конзуль у Мюнхені, п. Пітер К. Констен, американський віце-консул в Зальцбурзі, Австрія; п. Томас Перс, голова товариства допомогових американських організацій в Німеччині; п. Бил зв'язковий офіцер між допомоговими організаціями і ПС ІРО; п. Стівен Повелсон, голова КАРЕ організації у Штутгарті та ще багато інших видатніших гостей з англо-саських країн у їх числі теж канадійський консул і більша кількість американських офіцерів: полковників, майорів і капітанів.

З німецьких гостей згадаємо тільки найвидатніших: п. Людвік Остфельдер, президент уряду Горішної Баварії, директор уряду д-р Вальтер Кайм, представник міністерства культів, проф. д-р Ганс Людвік Гельд, представник обербюрґермайстера міста Мюнхену, таємний радник проф. Ріхард Рімершмідт, д-р Артур Рюман, директор міської ґалерії образів, проф. д-р Ґюнтер фон Пехман, директор „Нойе Замлюнг" у баварському національному музеї.

Крім цих гостей залі виставки заповнили вщерть українці, представники громадсько - суспільних, культурних і економічних установ на еміграції. Офіційними представниками українців були адв. Роман І. Смук, директор ЗУАДК на західну Европу, Василь Мудрий, Голова ЦПУЕ, Проф. Михайло Ветухів, Заступник Голови ЦПУЕ, Проф. Олександер Корсунський, Голова Мюнхенського Обласного Представництва Української Еміграції і, очевидно, діловий комітет Тижня Української Культури.

Преса.

В отворенні імпрези у великій кількості взяли теж участь представники української і чужої преси, журналісти і фоторепортери. Між іншим повністю була заступлена німецька і українська преса, пресові агенції німецькі і американські. З цих останніх згадаємо такі: Юнайтед Прес, Ассошіейтед Прес, Паблік Інформейшен Армі Сервіс і Інформейшен Нюз Сервіс.

Вечірнє прийняття.

По коротких оглядинах виставки американські гості враз із представниками українців перейшли в 5-тій годині до недалеко віддаленого клюбу офіцерів. Запрошені на прийняття були керівники військового управління і армії, представники американських і канадійських консулятів, голови американських добровільних організацій і преси.

Зараз же по 5 годині почалася т. зв. „коктейл парті", на якій американські гості знайомились з українцями, а опісля в 6 годині подано обід, що тривав понад годину.

Докладно пів до восьмої почалася там же програма, що в скороченні надала зміст Тижня Української Культури. Вона ця програма, в повному блеску і пишноті показала чужинцям багатство української національної культури та дала їм доказ, з якою любов'ю і відданістю українська еміграція плекає свої національні традиції. (Докінчення на стор. 3)

Степан Любомирський.

ВАРІЯНТ СТИХІЇ

2)

— Перепрошую, сер... Як ви тут ввійшли? Ґанґар був зачинений...! — видусив молодий летун, здержуючи злість.

Капітан вислухав це без враження. Тільки очі підняв дещо вище.

— Що ви маєте до скривання перед мною, Юрку? — спитав півголосом.

Молодий летун мовчав. Не одержавши відповіді на свій запит, не почувався до обовязку відповідати на чужий. Але кров злістю дальше напливала до обличчя, заливаючи й кінчики вух.

— Я хотів сказати... перед шефом ескадри — додав худощавий мужчина і розщіпивши повільним рухом шкіряну куртку показав відзнаки.

Боротьба відбилась на лиці летуна. Він не видержав пронизливого зору зверхника і опустив очі вдолину. Але тільки на мить. За хвилину підняв їх знов. Якесь рішення вирізбило себе у його душі.

Поволі висрунився і опустив руки вдолину.

— Я не маю нічого до скривання, сер. Мале ушкодження кадовба підчас осідання... і все. Якраз в направі.

Другий механік видобувся зпід машини, станув побіч, мовчаливий, збентежений. Серед мовчанки, що запанувала після цього оправдання, залізом залунав голос худощавого капітана.

— Ви збрехали мені, Юрку... Сказав, замовк і повернувшись на пяті, відійшов геть.

На обличчі молодого летуна спалахнула буря, та в цій хвилині другий механік доторкнув його руки. Потягнув до себе, придержав живий, нерозважний організм.

— Він нас не зрадить, Юрку...

Зір летуна все ще шукав у темряві худощавої постатті

— — — — — — —

— ...добре, але як ви доставите це мені до машини...?

У відповідь азлунав жіночий голос, чисто і дзвінко, ясно і наказуюче:

— Це привезе поштове авто прямо на летовище. Шофер передасть вам до кабіни. Він наш. Вам треба тільки пильнувати, щоб зайві очі не помітили нічого.

— Ясно. Зайвих очей вмію оминути.

— Надіймось. Позатим... складайте точніші звіти. Провід не всилі був зорієнтуватись після вашого останнього звіту, де саме ви скинули останню посилку. Пізніше виявилось, що у квадраті Ф-3, але провід прохає, щоб ви були точніші. Ваші товариші далеко кращі за вас.

Запанувала хвилинка мовчанки.

— Теодоро... я не повинен вам говорити... Останнім разом мене обстріляв совєтський військовий літак. Я находився далеко від визначеної лінії...

— Про це провід наш знає — твердо запевнив жіночий голос. — Нажаль, нам всім часом трапляється бути стріляними. Та це не оправдує вашої помилки.

Знов запанувала мовчанка. І знов лагідний, мужеський голос найшов якесь оправдання.

— На летовищі помітили діри від куль... на моїй машині. Це може зле покінчитись. А тоді...

— Ах...! — нетерпеливо майже скрикнула жінка. — Це для нас не нове. Ви надто мякі ще до нашої праці. Дивно вас виховала чужина...!

На це мужеський голос не відповів. З вулиць добігав звичайний вечірній гамір, десь грала орхестра над морем, у повіні світел дзенькотіли шклянки. Тут було тихо і спокійно.

— Так. Мені треба вже йти. Ви йдіть перші, нехай нас разом ніхто не бачить. Небезпечно — заговорила вона.

Проте він не рухався.

— Теодоро... ви зразу так гарно ставились до мене... А від якогось часу стали такі строгі... Не розумію цього у вашій поведінці. Чому?...

— Ах, Юрку, ви як мала дитина, все починаєте на ново. Так, якби не хотіли зрозуміти, в якому страшному змаганні ми находимось... Тут не час на ніякі сентименти: Над нами всіми висить вічна загроза смерти і ви повинні це зрозуміти. Для вашого відома подаю ще, що на цій посилці проводові окремо залежить. Це зібрані серед нашої еміграції засоби на допомогу нашим змаганням у краю... Ви розумієте. Ми звязані з краєм раз на все і цього вузла нам не розірвати ніколи. А це для нас найважніше.

Понуро озвався по хвилині мовчанки:

— Що робите сьогодні, Теодоро?...

— Маю багато праці. Ви знаєте скільки я мушу писати статтей і матеріялів і скільки це забирає часу.

— Може присвятите мені ще хоч годину?... — прохав.

Мовчала. Але потім заперечила гостро і строго:

— Юрку, я прошу вас... залишіть на боці наші особисті речі... Це неважне тепер.

— Теодоро... не гнівайтесь. Я не хотів вам накидуватись. Вибачте мені... Чи скоро вас побачу?

— Не знаю, Юрку. Завтра мушу поїхати до Риму, відтак до Тріесту і поверну аж за кілька днів. Може теж остану ще тут, не знаю. Це не від мене залежить. Думайте про мету, що нас всіх вяже. Думайте про наших... там.

— Так... — сказав на те півголосом мужеський голос і шарудіння дало пізнати капітанові, що мужчина піднявся:

— Прощайте, Теодоро... Що привезти вам з Букарешту?... — пробував зажартувати помимо її серіозності;

— Ах, Юрку... Ви знаєте, що мені нічого непотрібно. Нехай вам Бог щастить у вашій праці... Вертайте ціло.

З альтанки по хвилині вийшла кінчаста, мужеська постать і зникла у сумерку. Ще трохи пізніше підвелась жіноча, та в момент, коли вона задумувала поставити ногу на сходці, заступила їй дорогу якась тінь.

— Вступайте назад — наказав гострий голос українською мовою, хоч дещо чужим голосом.

Жіноча постать завмерла на мить. В наступній секунді одначе сягнула рукою до торбинки...

(Дальше буде).

Голос України на чужині

(Докінчення зі стор. 2.)

Виступи солістів і балету.

Вечірню програму почали виступи солістів: проф. Бориса Максимовича, відомого піяніста, і баса Р. Рейнаровича. Коли, проф. Максимович крім двох прелюдій Л. Ревуцького відіграв ще по одному творові Шопена і Ліста то Райнорович відспівав три українські пісні; Виступ обох солістів стояли на високому рівні.

Проте наступний виступ молодих адептів Балетної Школи славної української пріма-балерини Валенини Переяславець викликав серед чужої публики величезне захоплення.

Наперед кілька слів про історію цієї школи: У 1946 році пріма-балерина В. Переяславець зорганізувала невеличку дитячу школу балету в українському таборі Інгольштадті. Хто розуміється на цьому мистецтві і хто знає водночас умови, серед яких живуть ДП у Німеччині, тому зараз не стануть перед очима величезні труднощі, з якими мусів зустрітися сміливий організатор такої школи. Її учнями стали діти і юнаки. Сьогодні ж це в деяких випадках не учні, тільки адепти балетного мистецтва, якими не посоромився б ніякий видатний майстер балету. В цьому заслуга нашої пріма-балерини та ще один доказ талановитости нашої молоді.

Побачивши виступи молодих танцюристів, один танок відтанцювали трое 8-річних дівчаток; чужинці здивовано засипували питаннями присутніх українців. Зокрема дуже подобалися українські народні танки і виступ 11-літньої солістки, що з талантом дозрілої артистки відтанцювала один клясичний танок.

Концерт українських хорів.

Особливо багатою була програма двох українських хорів і капелі бандуристів: мішаного хору „Україна" під керівництвом славетного Нестора Городовенка, чоловічий хор під управою Володимира Божика і чудова капеля бандуристів під управою Григорія Китастого, що саме в цьому році святкував свій 25-літній ювилей.

Хори і капеля виступали з 11-ти піснями. Всі співаки були убрані в національних строях. Ще раз залунала перед чужинцями чудова українська пісня і та, що її співало в супроводі бандур славне січове козацтво, і та, що її співають сьогодні безстрашні вояки У. П. А., і та, що її співав і досі співає український народ по широких просторах своєї великої землі.

Це не був звичайний концерт української пісні; що ми звикли його чути на т. зв. урочистих академіях і святах. Це були виступи першорядних мистців незрівняної української пісні, що при всяких умовах свідчить про велику національну культуру нашого народу. Тому не дивно, що чужинці з нескриваним захопленням вітали співаків, особливо ж один, на жаль, тільки один виступ капелі бандуристів.

Частину хорової програми передано по радіо за посередництвом Армі Форсес Нетворк.

Промови своїх і чужих.

На бенкеті, майже наприкінці концертової програми, адв. Р. І. Смук, що з великою зручністю грав ролю „товтмастера", виголосив зворушливу промову по-англійськи, у якій звернув увагу на долю ДП, зокрема на долю українських скитальців.

У відповідь йому теплі промови виголосили видатні американські гості, список яких подано напочатку. Всі промовці підкреслювали своє признання ЗУАДК-ові, зокрема адв. Смукові, що в несприятливих умовах за короткий час виконав багато із своїх важливих завдань. Всі виявляли своє глибоке заінтересування справою переселення скитальців, всі врешті висловлювали свій великий подив до краси нашої пісні і до здобутків нашої культури.

Серед українських учасників бенкету велике зворушення викликала промова полк. Дж. М. Сейджа, відомого приятеля наших скитальців, що почав і закінчив свою промову по-українськи. З українців говорив ще Голова ЦПУЕ В. Мудрий, що дякував американському урядові і армії за опіку над українськими скитальцями. Для прикладу, що говорили чужинці, подаємо промову Губернатора Ван Вагнера.

Промова Меррея Д. Ван Вагонера.

В імені Головнокомандувача ген. Л. Клея губернатор Баварії вітає українських скитальців у дні їх свята. Його неприсутність він пояснював складними подіями, що саме тепер відбуваються в Берліні.

Напочатку своєї промови губернатор ствердив, що з справами ДП є добре ознайомлений, зокрема теж з життям українських ДП. З уваги на їх дуже тяжке матеріяльне становище він складає адвокатові Смукові сердечну подяку за чудову організацію імпрези, яка стала можливою тільки завдяки спільним зусиллям багатьох десятків людей і на якій він вперше у своєму житті мав нагоду ближче познайомитись з досягненнями української культури. Він тим більше подивляє успіх організації виставки, бо знає, в яких обставинах живуть ДП. Нав'язуючи до цього, він від імені військового уряду, стверджує, що ні американська армія, ні міжнародні установи, до цього покликані, не сповнили своїх обов'язків щодо ДП. На підставі своїх вражень з сьогоднішнього показу української культури, Ван. Вагонер запитує: „Чи Ви не хотіли б десь в Шікаго, чи в Дітройті мати за сусіда людину, що сьогодні розгортала перед Вами багатства своєї національної культури? Я певен, що так".

На цьому місці губернатор Баварії згадує про деякі репрезентаційні імпрези у ЗДА, за вступ на які він платив десять долярів і які, проте, не варті були навіть одної третини того, що було показано сьогодні.

Підкреслюючи ще раз свій подив до досягнень української культури, Ван Вагонер закликає українців не тільки розвивати свої національні особливости в цих несприятливих умовах, але й в новій батьківщині, де вони оселяться, пам'ятати про своє національне походження і плекати свою національну культуру. Вона, ця культура, без сумніву, збагатить культури їх нової батьківщини. Губернатор впевнений, що коли б сьогоднішню імпрезу показати американським Конгресові, то він без вагань ухвалив би закон про допущення більшої кількости ДП до ЗДА.

Дякуючи ще раз за запрошення, Вагонер обіцяв адв. Смукові всяку можливу допомогу.

Закінчення вечора.

Наприкінці програми першого дня українського свята 20 українських дівчат продефілювали перед гостями у прегарних народних костюмах, що репрезентували народні строї з різних частин України.

По кінцевій точці відбулася ще танкова забава; що тривала до пізної ночі.

Успіх цілої імпрези, був, без сумніву, великий. Його найкраще ілюструє така подія, що трапилась по бенкеті:

Найкраща промова.

Канадійський консуль, що приїхав з деяким запізненням із Франкфурта над Майном, при відході приступив до Голови ЦПУЕ і заявив таке: „Всі Ви говорили чудесні промови, але ніхто не говорив, проте скажу найкращу. Я дам українцям дві тисячі віз." І здається, що канадійський консуль мав рацію.

Програма „Тижня Української Культури".

На закінчення звіту одного дня з цілого тижня, подаємо ще програму дальших днів, що саме відбувається:

4. квітня — вступний концерт у виконанні чоловічого хору, дирігент Володимир Божик;

5. квітня — програма описана в цьому звіті;

7. квітня — концерт української хорової музики при участі мішаного хору під мистецьким керівництвом Нестора Городовенка і Капелі Бандуристів, під мистецьким керівництвом Григорія Китастого;

9. квітня — концерт українських солістів, у якому беруть участь Христя Колесса, віолінчеля, Клавдія Таранова, мецо-сопрано, Орест Русняк, Роман Савицький, піяніст;

10. квітня. — Театральна Студія під керівництвом Йосифа Гірняка ставить „Оргію", поему Лесі Українки;

11. квітня пріма-балерини В. Переяславець;

17. квітня. — Ансамбль Українських Акторів під керівництвом Володимира Блавацького ставить „Мина Мазайло", комедію Миколи Куліша.

Ділова підготовка.

Різноманітну і багату програму Тижня Української Культури попередила вперта кількамісячна праця людей, організаторів імпрези, що з великою жертвенністю безкоштовно взяли на свої плечі організацію свята.

На першому місці треба згадати тут всюдисущого і всевідущого директора ЗУАДК на західну Европу, адв. Романа І. Смука, що у своїх руках сконцентрував всі нитки великої імпрези, від найменших до найбільших; йому у великій мірі треба завдячувати успіх цієї імпрези.

На другому місці треба згадати діловий комітет, складений з представників українських культурних і громадських установ, що в найбільш несприятливих умовах злиденного скитальського життя зробили все, щоб гідно зарепрезентувати тисячелітню культуру своєї Батьківщини.

У діловий Комітет входили: Проф. Леонід Білецький — голова, маляр Михайло Дмитренко — містоголова, відповідальний за відділ образотворчого мистецтва і цілість мистецького оформлення виставки: Інж. Михайло Кос — секретар, Письменниця Людмила Івченко, Пані Ірина Павликовська — відповідальна за виставку українського народнього мистецтва, Директор Володимир Блавацький — відповідальний за сценічну частину свята, Д-р Василь Витвицький — відповідальний за музичну частину, Проф. Д-р Іван Мірчук і Редактор Володимир Маруняк.

Підготовка Тижня Української Культури тривала порівнюючи недовго, бо від початку місяця лютого до 5-го квітня ц. р.

Не можна теж поминути мовчанкою наших мистців: малярів, скульпторів, дирігентів хорів, співаків, солістів, піяністів, хористів, танцюристів і акторів. Вони, живучи в темних приміщеннях таборів ДП чи в розвалених німецьких містах завжди високо держали і держать незгасимий вогонь українського мистецтва, української пісні і музики. Земля, що їх зродила, не потребує за них соромитися.

Гріхом було б не згадати тих українських жінок і дівчат, освічених і неосвічених, що незнані нікому, пухлими руками, часто густо на півосвітлених бльоках ДП таборів вишивали чуда української творчої душі — українські вишивки. „Вороги забрали їм все найдорожче та не встигли забрати в них святої іскри, що їм у душу поклав сам Господь" — саме про них сказав у вступній промові адв. Роман І. Смук.

АДВ. РОМАН І. СМУК з Шікаго, Ілл., керівник місії ЗУАДКомітету в Европі, біля магазину ЗУАДКомітету в Мюнхені. До цього магазину в місяці березні ЗУАДКомітет доставив поверх 300,000 фунтів продуктів загальної вартости біля 90,000 долярів на допомогу українським скитальникам. Отаранням адв. Романа І. Смука та місцевих українських представництв зорганізавано теж Тиждень Української Культури в Мюнхені, небуденний успіх якого описаний в окремому репортажі в сьогоднішньому числі „Свободи".

Леонід Хінкулов,
кандидат філологічних наук.

Проти буржуазно-націоналістичних перекручувань у літературознавстві

(Докінчення).

Якщо в „Нарисі" Пільгук возвеличує петлюрівського прихвосня й бездарного письменника Стешенка, називаючи його „талановитим поетом і критиком, який дав глибоко-наукові праці з історії української літератури", то в підручнику для 9-го класу він же прославляє буржуазного націоналіста Горленка, а між іменами М. Коцюбинського і І. Франка (див. стор. 126) виставляє імя третьорядного белетриста Дмитра Марковича, який уславився переважно тим, що був генеральним прокурором за Центральної Ради та сенатором під час німецької окупації 1918 року...

Шкідливі спроби возвеличити окремих реакційних антинародних діячів зустрічаємо й у деяких інших літераторів.

У статті про Корсунську битву (журнал „Дніпро" 1944 р., Но. 1.) Д. Косарик запевняє, що в українській літературі найкраще відобразив ці історичні події ніхто інший, як... Андріян Кащенко! Присвятивши Кащенкові цілий дифірамб, Косарик хоче переконати молодих читачів, ніби саме цей літературний ремісник, який уславився своїм примітивним, глибоко антихудожнім романоробством яскраво націоналістичного, антируського напрямку і чиє імя стало вже загальним для визначення „кащенківщини", тобто пошлої, антинаукової, псевдонародної історичної белетристики, — ніби саме він збагнув усю правду минувшини українського народу...

Глибоко антиісторичними, просякнутими націоналістичною тенденцією є спогади Г. Лазаревського „Київська старовина", що друкувалася протягом довгих місяців у журналі „Українська література".

Автор цих спогадів з захопленням милується старовиною, згадує, як він сам каже, „дорогі і тепер постаті". Серед цих „дорогих постатей почесне місце посідає у мемуарах Лазаревського всяке петлюрівське охвістя. Тут і лютий ворог українського народу, міністер німецько - гетьманського „уряду" 1918 р. Володимир Науменко; і член Центральної Ради, українсько-німецький націоналіст Дмитро Антонович, і інші подібні жокиди історії, що їх Г. Лазаревський намагається видати за „діячів" української культури!

Є. Кирилюк, аналізуючи творчий шлях Максима Рильського (журнал „Українська література" 1943, Но. 7), іде за цілком шкідливою „теорією" про те, ніби радянська українська поезія „стала цілком окремим, осібним явищем нашої культури". Це своє твердження Кирилюк мотивує тим, що „Леся Українка померла 1913 року, Іван Франко — 1916 року. Олесь, Самійленко, Черкасенко опинилися (!) на еміграції". (Стор. 72).

Отже, той факт, що вороги українського народу, Черкасенко, Олесь втекли з України на службу до іноземних імперіялістів і там цілком загрузли в багні українсько-німецького націоналізму, Кирилюк ставить на одну дошку з смертю Франка і Лесі Українки, вважаючи його великою „втратою" для української культури! І на цьому Кирилюк будує своє шкідливе буржуазно-націоналістичне твердження про мниму „осібність", відірваність української радянської культури від її справжнього, що виробило людство!

Для чого треба нам перекручувати факти? Для того, щоб довести, ніби між розвитком радянської української культури та класичною спадщиною існує якесь протиріччя, ніби навіть кращі представники дореволюційної української культури не могли стати на радянські позиції. Такими „теоріями" буржуазні націоналісти обгрунтовували своє вороже ставлення до радянської дійсности, до комуністичних ідей...

Кирилюк нічого не каже тут про те, що всі кращі представники дореволюційної інтелігенції пішли разом з народом, з радянською владою, що навіть згаданий ним Самійленко швидко зрозумів свою помилку і повернувся на батьківщину, де прожив останні свої роки (помер 1925 р.).

(Автор статті не наводить ні одного імени з тих „кращих представників дореволюційної інтелігенції", що пішли разом „з радянською владою").

Навмисне неправильно аналізуючи основні ідейно-художні спрямування творчости Рильського, Кирилюк, наприклад, в поемі „Мандрівка в молодість" підносить і вихваляє саме те, що становить її слабий бік: милування старовиною, некритичну ідеалізацію минулого, нечіткість характеристичних політичних подій і осіб.

Цілком невірно, з націоналістичних позицій, характеризує Кирилюк і другу поему Рильського — „Жага". Кирилюка зовсім не цікавить поема як відображення соціяльної доби, або як вияв світогляду поета. Значення поеми Кирилюк визначає так: „Поема Рильського є національною поемою українського народу... Автор поеми „Жага" виявив себе вповні національним поетом". (Стор. 89).

Недооцінка радянського періоду в розвиткові української літератури властива і згадуваному „Нарису історії української літератури". Розділ С. Шаховського про російську радянську літературу не висвітлює відображення в літературі боротьбу партії і радянського народу за перемогу соціялізму в нашій країні.

В розділі не показана боротьба партії большевиків проти ворогів народу — троцькістів, бухарінців, проти українських буржуазних націоналістів — шумськістів, хвильовістів, скрипниківців, які намагалися використати літературу як один з засобів відриву українського народу від великого російського народу і перетворення Радянської України на колонію німецького імперіялізму.

Проти проявів буржуазної, ворожої ідеології треба розгорнути нещадну боротьбу. Треба добитися непримиренності до всякого порушення чистоти марксистсько - ленінського вчення.

КНИЖКА ПРО ОЛЕКСУ ГРИЩЕНКА

У паризькому видавництві „Катр Ван" появилася у французькій і англійській мові книга мистецького критика Рене Жана про найвизначнішого сьогодні у Франції нашого мистця — Олексу Грищенка. Книга має 42 репродукції, в тому 10 колірових. Це видання люксусове, обмежене до 300 примірників. У тому самому видавництві перед війною вже появилася подібно видана книжка О. Грищенка „Два роки в Константинополі", що давала своєрідний мистецький щоденник, ілюстрований кольоровими репродукціями з акварель автора.

Слід також відмітити великий успіх, що його здобув Грищенко на виставці в „Салоні Незалежних" своїм малюнком „Тульонський порт". Найвизначніші французькі критики порівнюють малярство Грищенка з малярством Ван Гога, Ренуара й Матіса, але зазначують, що він є майстер сам для себе, з власною індивідуальністю. В українському мистецтві творчість Грищенка вже належно оцінена, до війни він мав власну виставку у Львові, появилася також його монографія з текстом Павла Ковжуна, а його твори були окрасою Національного Музею у Львові.

С. Г.

„АННА КАРЕНІНА" В РАДІО.

В найближчу неділю, 18-го квітня, Театральна Гільда в Ню Йорку почне передавати через радіостирку ABC від год. 9:30 до 10:30 велику драму Льва Толстоя: „Анна Кареніна". В головній ролі виступатиме відома кінова зірка Інгрід Бергмен, що грає головні ролі у фільмах „Тріюмфальна Арка" та „Жанна де Арк". Її партнерами в „Анна Кареніна" будуть Филип Бурцев в ролі графа Вронського та А. Соколов в ролі Олексія Кареніна. Оба вони вже були партнерами Місс Бергман у фільмах. Радіопрограму „Анна Кареніна" керуватиме Гомер Фіккет. Окремі музичні композиції приготовив Герлд Леві.

ЖЕРТВИ НА ПРАЦЮ УКРАЇНСЬКОГО КОНГРЕСОВОГО КОМІТЕТУ

На цілі Конгресового Комітету жертвували: д-р Микола Гайдак з Ст. Пол, Мінн., $14; від. 169 Провидіння з Джерзі Сіті, Н. Д., $5; від. 46 Союзу Українок з Філаделфії, Па., $10; Тов. Українсько- Американських Горожан з Філаделфії, Па., $100 на видатки получені з працею Пан-Американської Української Конференції.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

НАКАЗ ХВИЛІ: ІНФОРМУВАТИ!

В політиці основне — інтерес. І хоч би ми не знати який свободолюбивий народ були, і хоч би море крови за свою волю пролили, ніхто і не згадає про те, коли це не буде комусь на руку і в його інтересі.

Така сумна дійсність в світі, де лунає багато високопарних слів про ідеї. УПА вела у 1945 р. гострішу боротьбу з большевицьким наїздником, ніж тепер має її змогу вести, але тоді ніде ні пів слова про ту боротьбу згадки не було. Нині змагання УПА голосні.

Сьогодні, коли назріває конфлікт між сходом і заходом, маємо сприятливу атмосферу для пропаганди української справи. Події останніх днів витворюють умовини, коли інформації про Україну та її визвольні змагання можуть бути легко сприймані, а навіть є дуже побажані.

Знов інформація, особливо англо - американського світу про наші справи, діло дуже важливе і пекуче! Світ той справді знає про нас дуже мало. Не можна дуже й дивуватись. В тому світі мало хто інтересується недержавними народами. Щоб він заінтересувався недержавним народом, то народ цей мусів би виказати хіба живучість Ґандівської Індії.

Важко перевести статистику, скільки то є американців чи чужинців поінформованих про Україну. Та мірилом тої поінформованости можуть бути енциклопедії. Кілько там інформацій про Україну — пожалься Боже! Звичайно дані за офіційними совєтськими джерелами.

Та завдання в даний мент не тільки в тому, щоб інформувати світ про наші змагання. Ми мусимо теж відпирати наступ, який іде на нас.

Користуючись сприятливими умовинами всякі Керенські та т. зв. зелено-фронтові партії інших ворожих нам народів, як поляки і мадяри, діють всією парою на нашу шкоду. Ведуть вони не тільки протичервону роботу, але при тій нагоді бють і по нас. Одні вповюють світові думку, що найкращою забезпекою миру на сході Европи буде єдина-неділима з 1914 року, другі що сильна Польща з кордонами з серпня 1939 р. Ніде в їх калькуляціях нема місця для України. Ті речі не можна надто легковажити, бо політика в багатьох випадках іде по лінії найлегщого опору. Ми нераз уже це на своїй шкурі відчули.

Так зв. вирішальні чинники дивляться звичайно на міжнародні питання так, як дивиться на них середовище, яке вони репрезентують. Тому поінформувати те середовище про нашу правду та поєднати нашу рацію з рацією тих, що мають вирішальну силу, це дуже важлива справа.

Дехто це питання легковажить. Дехто впевняє, що меч і кров створює рацію і вирішує.

Воно правда, що кров має найсильніший голос. Але що вдієш, коли іноді і на той могутній голос люди замикають уха, коли їм воно так вигідно.

В 1918-20 рр. ми пролили більше крови ніж поляки чи чехи, та проте держави своєї не добились.

Врешті — наразі такий момент, що тільки дуже незначна частина нашого народу може брати участь у збройній боротьбі. Тому на тій величезній більшості народу лежить обовязок боротьби за Україну — словом.

Не можна сказати, що у нас в Америці нічо не робиться англійською мовою. У. Н. Союз видав декілька книжок, які інформують про Україну. Та це все крапля в морі в порівнанні з тим, що треба б робити.

Останньо з комунікату Панамериканської Конференції дізнаємось, що небаром має зачати виходити двотижневий Український Бюлетин анг. мовою.

Справа пропаганди української справи мусить набрати ширшого розмаху.

Вона мусить лягти на серце найширшим масам американського українського громадянства, яке мусить визнати це питання дуже актуальним і пекучим, так, як нині воно визнало справу допомоги скитальцям.

Українське громадянство тут мусить піддержати всіми силами всі почини, що мають на меті пропаганду української справи. Воно мусить масовою пренумератою українських пропагандивних видавництв піддержати це діло матеріяльно та читати їх, щоб самому бути добре обізнаним із усім, що торкається цього питання.

А є у нас автори, особливо на скитальщині, що своїми працями зуміють дати світові все, що інтересне і важне про Україну. Діло тільки в тому, щоб тим людям дати змогу працювати для корисного діла.

Є ще один засіб інформації, на який ми мусимо звернути належну увагу: радіо.

У деяких містах Америки працюють т. зв. українські години. Пожалься Боже як ці години виглядають. Пару оголошень, „Віють вітри" чи „Кум до куми", а там полька, та й з російського репертуару дещо...

Знаємо, що ці імпрези це не громадське діло. Що це бизнес людей, які зуміють зібрати дещо оголошень.

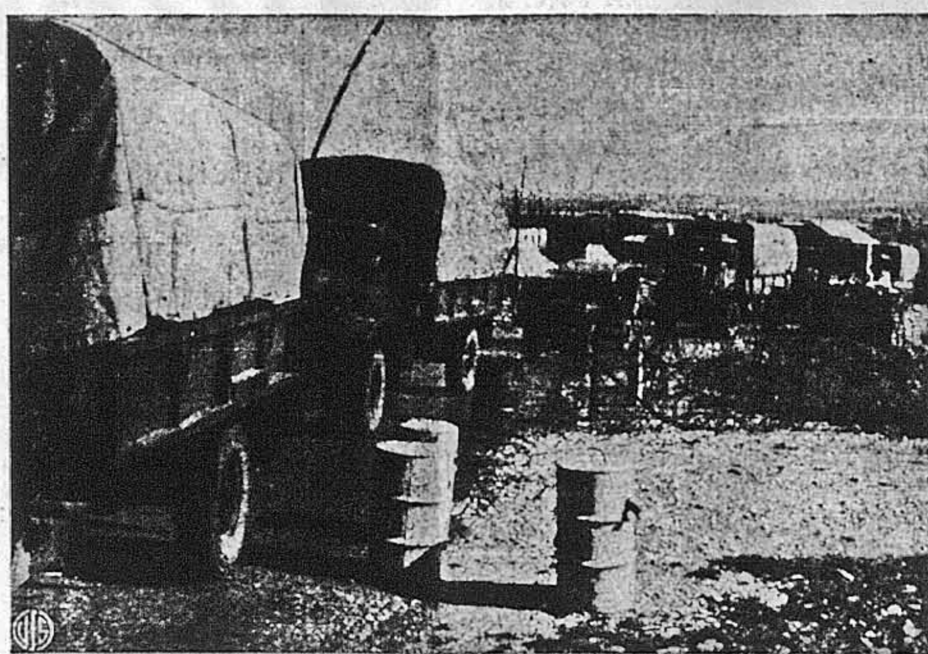
Та треба, щоб ці радієві програми стали громадською справою. Не в тому розумінні, щоб відбирати це підприємство тим людям, які його ведуть, а в тому, щоб громадянство, для якого вона діє і яке його пітримує, мало через свої органи вплив на те, що говориться і як говориться.

Прислухайтеся таким же російським, польським чи чеським авдиціям. Кілько вищий їх рівень і як там відчувається що це російська чи польська програма!

Розуміємо, що це речі в наших обставинах не такі легкі до переведення. Та все ж ми мусимо про них тямити, мусимо намагатись їх реалізувати.

М. Б.

Читайте українські книжки і ґазети, бо часте читання веде до просвіти А просвіта — це сила.

БРИТАНСЬКІ ВІЙСЬКА ПОКИДАЮТЬ ПАЛЕСТИНУ.—Британські війська повинні би залишитись в Палестині бодай до 15. травня. Сіоністи кажуть, що вони останьуть там довше. Та ця картина вказує, що евакуація британського війська таки вже зачалась. Це евакуують частини 87. полку полевої артилерії до пристані Гайфа.

Шукають своїх рідних

УВАГА: Зголошуючись на Розшуки до З.У.А.Д.Комітету прохається на початку листа **доконче** подати під яким числом в розшуках було надруковане прізвище особи, яка вас, чи яку ви шукаєте.

За листами чи дресами від скитальників прохаємо звертатись безпосередньо до ЗУА ДКомітету, адресу якого подано при кінці.

Зголошуючись на розшуки не забувайте вложити вашу жертву на покриття поштових і бюрових видатків та за витрату часу на полагодження вашої справи.

• • •

ГРУПА — ЛИСТИ ДО:

13,663 Гриб Василя, Марищук Юрка, Бончук Василя від Станишевський Прокопа.

13,664 Островський Василя з с. Жегестів (Новий Санч) від Марко-Островська Марії доч. Степана.

13,665 Стрийків Пшикін з с. Ниркова (Чортків) від Маланич Анни з дому Пшикін.

13,666 а) Михайлів Якова с. Николи від доч. Николи Надрабек з с. Глибівка (Станиславів).

13,666 б) Кучера Василя, Строміський Михайла з с. Майдан (Станиславів) від Фафендик Антона с. Василя.

13,667 Григорчук Гриця с. Федора з с. Річки (Соколівка) Сеньчук Юрка с. Настуні з тогож села і пов. від Гондурак Володимира і жени Параски з дому Григорчук.

13,668 Кревних і знакомих з с. Копільник (Бучач) просить о афідавіт на виїзд з женою жена з с. Борусів (Бібрка) від Рожелюк Михайла і Ганни.

13,669 До кревних і односельчан села Івачева (Зборів) від Гринишин Ярослава.

13,670 Назарик Марії з дому Онисько з с. Баворів (Тернопіль) від Дерлиця Стефанії д. Емілії.

13,671 Ґеруля Марії з с. Воля Кривецька (Перемишль) від Ковальчик Михайла с. Марії.

13,672 Гундич Мирона, Ярослава і Полегонько Теклі (Гундич) з с. Зарваниця (Бучач - Підгайці) від Мазурик Стефанії.

13,673 Башко Анни і Юлії з с. Ферлеївка (Золочів) від Башко Анни зам. Гуль.

13,674 Пукало Олексія і Степана з с. Совін (Косів Поліський) від Рикало Василя.

13,675 Навязати бажає кореспонденцію з інтелігентним Українцем молода Українка, студ., літ 24, Ціхонська Людмила.

13,676 Терлецький Пилипа з с. Підсоснів (Бібрка), Ґураль Гринька і Дмитра від Ґураль Степана.

13,677 Чицула Миколи, Анни, Марії і Степана род. в Америці (жили в селі Меденичах) Чичула Гриня з с. Оробревич від Чичула Катерини.

13,678 Строжук Петра з с. Пістинь (Коломия) від Строжук Петра.

13,679 Боцьовська Анни зам. Борковська з с. Лучиці (Перемишль) від Боцьовський Степана.

13,680 Удовенко Федора з с. Клишки (Чернигівщина) від Степанюк Михайла.

13,681 Я у самоті, бідна 23 літ. студентка, бажалаб навязати кореспонденцію зі студентом Українцем в Америці Бакаленко Марія.

13,682 Рідних та знайомих з с. Брифь (Станиславів) від Притчан Романа.

13,683 Шлемко Омеляна д-ра від Менделюк Івана.

13,684 Каша Степана з с. Поляни Сорвичні (Сянік) від Каша Семена.

13,685 Біда Степана і Гринька з с. Мшана (Зборів) від Остапів Володимира с. Михайла.

13,686 а) Березик Марії з дому Мельник з с. Одрехова Пасвиська (Сянік) від Голютяк Андрія.

13,686 б) Стебельська Марії і її доньки Капраль з с. Сушиця Велика (Добромиль) від Мадараш Анастазії.

13,687 Лешканич Василя з с. Дедюа (Турка) і села Локот від сина Лешканич Григорія.

13,688 Ладичак Цуфрана, Миколи і Миколи синів Івана і Семка з с. Воля Коблянська (Новий Самбір) від Ладичак Иосифа.

13,689 Комаринець Андрія від Кутрань Марії зам. Дацьків з с. Передмірки (Кремянець Волинь.).

13,690 Юркевич Михайла з с. Устиянової (Сянік) від Шимків Анни зам. Дацків.

13,691 Собчишак Василя з с. Жеґестова (Новий Санч) від Семеняк-Кішка Марії д. Катерини з роду Козуб.

13,692 Подольчак Катерини з с. Грушів (Яворів) від брата Подольчак Андрія.

13,693 Калинчук Івана і Прокопа з с. Хомяківки (Товмач) від Симянюк Миколи.

13,694 Харанбура Олекси і Голубець Володимира з Яворова від Масюк Івана.

13,695 Цекат Атанаса з с. Ясириця Замкова (Турка) від Димян Василя.

13,696 Войтович стрийка з с. Бойовилів (Усаків Галичина) від Войтович Володимира с. Семена з Ужгороду (Карпат. Україна).

13,697 Пелех Михайла з с. Воля Володзка (Березів біля Львова) від Пелих Петра с. Івана.

Голоситись на адресу:

United Ukrainian American Relief Committee
P. O. Box 1661
Philadelphia 5, Pa.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

М. Брадовича, що надіслав до Редакції свого часу повість „Чужиною", прохаємо подати свою адресу.

о. С. М. — Переконуємось з дописів, що дискусія на ту тему не доведе до нічого доброго. Хісна з цього не буде. Треба шукати розвязки іншими способами.

ТАРЗАН, ч. 1828. Тарзан визиває противника.

Коли Тарзан побачив, що войовник безпомічний зо страху перед напасником, він скочив на його рятунок.

Малпочоловік повалив швидко войовника на землю, а самий зустрінувся зо звірюкою.

Як лише Тоґлат побачив свого нового противника, він пристанув і з люті почав бити себе в груди.

Пан нетрів відповів на це визиваючим малпячим криком. Тоді Тоґлат кинувся, вимахуючи руками наче ціпами.